

Ricardo Muller, directeur Inluzio Sociale Basis in Venlo

‘Ik wil het verschil maken voor mensen’

Ricardo Muller (53) gelooft er heilig in dat mensen héél veel zelf kunnen. Als directeur Inluzio Sociale Basis in Venlo stuurt hij honderd professionals en 350 vrijwilligers aan die bewoners faciliteren om vooral gebruik te maken van niet-geïndiceerde zorg. ‘Als je dat goed organiseert, stel je de inwoners in staat gebruik te maken van hun eigen kracht.’

Ricardo Muller: ‘Inluzio is een landelijke organisatie, een dochteronderneming van Facilicom. Dat ging enkele jaren geleden een samenwerking aan met Wmo Radar. Daaruit is Inluzio geboren. Facilicom heeft als facilitair bedrijf de krachten ingezet in de wijk. Ze faciliteren dus niet alleen diensten zoals schoonmaak en beveiliging, maar willen ook in de wijk iets betekenen voor mensen in hun eigen leefomgeving. Zo is Inluzio ontstaan.

‘Ik ben directeur van Inluzio Sociale Basis, dat zit in de gemeente Venlo. Daarnaast ben ik directeur van Inluzio Uitvoering Zuid, het onderdeel dat zich bezighoudt met beschermd wonen en ambulante begeleiding. Bij Sociale Basis werken zo’n honderd mensen en bij beschermd wonen en ambulante zo’n 55. Ik ben precies een jaar directeur. Inluzio bestaat uit achttien werkmaatschappijen door het hele land, van Leeuwarden tot Hollands Kroon en van Nijmegen tot Utrecht.’

Wat deed u tot een jaar geleden?

‘Ik werkte hiervoor bij WijEindhoven, de organisatie die in Eindhoven verantwoordelijk is voor de uitvoering van het sociaal domein. Dat werk was enigszins vergelijkbaar met wat ik nu doe. In Eindhoven hebben ze een iets andere keuze gemaakt qua sociaal domein dan in Venlo. In Eindhoven is alles ondergebracht in een stichting die direct wordt gefinancierd door de gemeente. Daar vallen de vier wetten [Wmo, Participatiewet, Jeugdwet en Wvvgg, red.] en de sociale basis onder één noemer. Venlo heeft ervoor gekozen om de sociale basis onder één aparte organisatie te plaatsen, zodat er een meer centrale aansturing plaatsvindt van die sociale basis en je ook een meer

bestendige sociale basis kunt gaan bouwen. Dat is de filosofie van Venlo. Daarin hebben ze een wat mij betreft heel mooie en gedurfde strategische keuze gemaakt. De sociale basis was er al, die is overall aanwezig. Waar het om gaat, is bestendigheid: hoe kunnen we de bestaande sociale basis inzetten voor meer duurzame zorg zonder in hokjes te blijven denken? Hoe kunnen we de inwoner meer de mogelijkheid geven om vanuit zijn eigen leefwereld en leefomgeving steun en ondersteuning te vinden in zijn nabijheid? Daar heeft Inluzio de opdracht toe gekregen.’

Wat is concreet het verschil met uw werk in Eindhoven?

‘Inluzio heeft in Venlo een afgekaderde opdracht: verstevig de sociale basis. In Eindhoven waren we veel meer overkoepelend bezig met Wmo, jeugd, schuldhulp en armoede én het inrichten van de sociale basis. Dat was een veel bredere opdracht dan in Venlo.’

Wat verstaan jullie in Venlo onder de ‘sociale basis’?

‘Dat is dat we gebruikmaken van de kracht van de inwoner ofwel toe passen van niet-geïndiceerde zorg. Denk aan ondersteuning via algemeen maatschappelijk werk, jongerenwerk, buurtcoaches ofwel de straathoekwerkers zoals we die vroeger kenden. Als je die zorg op een juiste manier organiseert, kun je meer zorg leveren én stel je de inwoner in staat om gebruik te maken van zijn eigen kracht en eigen vermogen.’

Dat past naadloos in de Wmo-gedachte, dat mensen het zoveel mogelijk op eigen kracht doen?

‘Dat is inderdaad de landelijke transformatieopdracht.’

En zodat het ook nog betaalbaar blijft.

‘Zodat het duurzame zorg kan opleveren, inderdaad, want de kostenkant van de Wmo is ook belangrijk. Wat Inclusio wil, is gebruikmaken van slimme innovaties om zorg duurzamer te maken. Dat willen we waarmaken door heel veel te werken met het voorliggend veld. De gemeente Venlo heeft er bijvoorbeeld voor gekozen om de ggz zoveel mogelijk naar het voorliggend veld te brengen, om bemoeizorg voorliggend in te richten, en om ook “begeleiding individueel” (dus maatwerkvoorzieningen) en “individuele begeleiding” eerder af te schalen naar het voorliggend veld. We kijken steeds hoe we inwoners collectief én individueel vanuit het voorliggend veld zoveel mogelijk kunnen laten meedoen. Dat is waar ik elke dag mee bezig ben.’

Geef eens een voorbeeld van hoe jullie geestelijke gezondheidszorg voorliggend maken, want ggz is eigenlijk specialistische zorg.

‘Klopt, zo is het van oudsher ingericht. Wij hebben echter een eigen Eropafteam opgericht, bemoeizorgers. In samenwerking met Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg indiceert ons team meldingen over verwarde personen en zorgmijders als eerste. Ons team beoordeelt met een goed afwegingskader of het probleem voorliggend kan worden opgelost voordat de route naar de psychiater wordt gezocht.’

Wat zijn in dat geval bijvoorbeeld voorliggende oplossingen?

‘Een goed gesprek met een kop koffie, individuele begeleiding, maatschappelijk werk, gebruikmaken van iemands informele netwerk. En dan blijkt dat veel casussen niet direct door hoeven naar specialistische zorg. Met deze aanpak zijn we in 2022 begonnen.’

Het inschakelen van de ggz was een automatisme?

‘Ja, en dat is het nog steeds op veel plaatsen. Venlo loopt voorop. De eerste resultaten zien er erg positief uit.’

En jullie schrikken dus ook niet meteen als het een keertje misgaat en iemand uit de bocht vliegt?

‘Als we niet flexibel genoeg zijn om dat te kunnen opvangen, dan kun

je er beter mee stoppen. Dan zet je het zo strak in elkaar dat het gaat scheuren.’

Risico durven nemen hoort er ook bij?

‘Het gaat niet over risico durven nemen. Het gaat over aan de voorkant zorgen voor goede triage, en met vakmanschap kijken naar wat de inwoner nodig heeft. We zetten zo licht in als kan en zo zwaar als nodig.’

Lef hoort er ook bij?

‘Lef is dat we deze keuze maken, maar de uitvoering vraagt om flexibiliteit. Dat hoort erbij.’

Wat is het mooiste wat u in uw eerste jaar in deze functie hebt meegemaakt? Waar werd u het meest blij van?

‘Inclusio heeft twee jaar geleden de aanbesteding gegund gekregen nadat daarvoor dertien verschillende partijen de sociale basis bedienden. Wij namen mensen op van allerlei verschillende achtergronden en uit allerlei organisaties. En allemaal hadden ze hun eigen cultuur. Vergeet niet dat het een bizarre periode is geweest de afgelopen twee jaar als gevolg van corona. Juist in die periode zijn wij gestart. Vandaar dat we ons het afgelopen jaar ontzettend hebben gericht op: Hoe gaan we gebruik maken van al die krachten en de goede dingen uit al die verschillende culturen? Hoe gaan we dat ombouwen naar één cultuur? Nu weten we dat cultuur zich niet zo heel gauw laat veranderen. Toch zijn we er door het juist in te richten, door goede communicatie en door een goede vertaling van de strategie naar de uitvoering het afgelopen jaar in geslaagd om te komen tot een “lean” organisatie met meer efficiency. Die beweging zien ontstaan, daar word ik blij van.’

Maak het nog eens concreter qua blij worden?

‘Van een heel gedefragmenteerde organisatie zijn we nu één aan het worden. Daar word ik blij van. Ik sta niet zelf met mijn handen aan het bed, maar voel me wel onderdeel van die beweging.’

Wat merken de bewoners van die beweging? Worden zij er beter van?

‘Als het goed is wel. Wij willen elke dag een beetje beter worden in ons werk ten dienste van de inwoner. En wij horen en zien als we de inwoners bevragen dat ze ons steeds beter en steeds makkelijker weten te vinden. Ze weten nu welke diensten we leveren.’

‘We moet ons niet beperken tot wachten-tot-de-inwoner-zich-meldt’

Wat is voor Includio Sociale Basis de grootste uitdaging in het sociaal domein?

‘Die zit hem in het uitvoeren van de genoemde transformatieopdracht en daarbij zoveel mogelijk gebruikmaken van de eigen kracht van de inwoners, zonder dat we daarin doorslaan. Wij werken met honderd professionals en daarnaast hebben we ruim 350 vrijwilligers die ons helpen. Ook vrijwilligers hebben op hun manier een bepaalde expertise. Om een voorbeeld te geven: zij zitten aan tafel in onze informatie- en adviescentra die door de hele stad verspreid zijn. Daar geven ze informatie en advies aan mede-inwoners, uiteraard met ondersteuning van onze professionals. Een mooi neveneffect is dat vrijwilligers hun kennis ook verder verspreiden in hun dagelijks leven. Ze geven thuis en in hun omgeving ook advies, want ze kennen de weg. Wat we steeds vaker horen zeggen, is: “Ik sprak iemand van Includio en die zei mij dat ik zus en zo moest doen.” “Wie sprak je dan?” “Een van de vrijwilligers.” Ervoor zorgen dat dit goed georganiseerd wordt: dat is de grootste uitdaging voor alle gemeenten en organisaties in het sociaal domein.’

Om die vrijwilligers een goede plek te geven en op de goede manier te betrekken?

‘Om waar mogelijk los te komen van de professionele, geïndiceerde, strak gestuurde zorg die mensen afhankelijk maakt. Om te durven zeggen: ze kunnen het allemaal zelf. Mensen kunnen veel zelf. En mensen willen veel zelf. Daar geloof ik in.’

Hoe begeleiden jullie de vrijwilligers?

‘Ze krijgen een training en worden voorzien van alle faciliteiten die ze nodig hebben. En we staan naast ze op het moment dat het nodig is. Er zijn nu bijvoorbeeld veel vragen over de energietransitie: “Wat betekent die voor mij? Wat kan ik? Hoe vraag ik mijn toeslag aan?” We zien onze vrijwilligers in onze lerende omgeving steeds beter geoutilleerd raken in dit thema. We gaan nu een versnelling in om veel burgers die met zulke vragen zitten te kunnen bedienen.’

Wat houdt inwoners nog meer bezig?

‘De inflatie, hoge brandstofprijzen. En ik verwacht dat die hun weerslag zullen hebben. Mensen hebben straks 800 euro te besteden die ze van de overheid krijgen als vergoeding voor de torenhoge energiekosten. Ik verwacht dat ze over een jaar – als de eindafrekening komt van de energierekening – ze met nóg meer vragen zullen komen.’

Want dan zien ze pas wat de hoge energiekosten concreet betekenen voor henzelf?

‘De reflex die wij vaak zien, is dat de toeslag op moment x komt, dat het bedrag vervolgens wordt opgesoupeerd en dat wanneer de toeslag echt van nut zou zijn hij is uitgegeven en mensen achter de feiten aan lopen. Dus volgend jaar zullen we het grote effect pas zien.’

En dan? Wat is uw voorspelling?

‘Mijn voorspelling is dat we dan te maken gaan krijgen met een dip in de lagere sociale klasse en dat we dan meer ondersteuning zullen moeten bieden op budgetbeheer en armoede.’

Daar kunt u dan wat in betekenen?

‘Dat zullen we dan moeten, ja.’

Is het lastig om voldoende vrijwilligers te vinden?

‘Dat is niet makkelijk.’

Hoe vinden jullie ze of hoe vinden zij jullie?

‘Dat is een wisselwerking. We proberen mensen te bereiken en aan te spreken op wederkerigheid en op hun intrinsieke motivatie om mee te doen.’

Is dat ook een uitdaging?

‘Zeker! Wat we wel zien, is dat de vergrijzing in dit opzicht een handje helpt. Wie ouder wordt en met pensioen gaat, heeft meer vrije tijd. Als mensen weten waarvoor ze zich inzetten en als het een kop en een staart heeft, dan zijn ze al gauw bereid om te zeggen: “Hierin wil ik wel iets betekenen, hier zit mijn talent, ik wil graag een bijdrage leveren.”’

Hebt u een voorbeeld? Wat doet zo iemand dan?

‘We hebben bijvoorbeeld een vrijwilliger die uit de zorg komt, gepensioneerd is, en die stad en land affietst om gezinnen te ondersteunen met opvoedvragen.’

Ze gebruikt de ervaring en kennis uit haar ‘vorige leven’?

‘Precies. Zulke vrijwilligers, dat zijn de mensen waar wij het van moeten hebben. Maar we hebben ook een ander soort vrijwilliger. In Blerick hebben we een leuk bedrijfsrestaurantje met een aantal werkervaringsplekken waar vrijwilligers aan de slag zijn en arbeidsvaardigheden opdoen. Hen hebben we ook nodig.’

Werk u met een vrijwilligersvergoeding of is het echt puur vrijwillig?

‘Dat laatste, al proberen we wel één keer per jaar onze vrijwilligers in de watten te leggen. Een dagje uit, een lekkere brunch, een tochtje over de Maas. Zo laten we blijken dat we hun inzet ontzettend waarderen. Door corona zijn we er nog niet in geslaagd dit de afgelopen twee jaar tot uitvoering te brengen, maar dit jaar gaan we dat zeker voor elkaar krijgen.’

Ik neem aan dat uw werk als directeur vooral bestaat uit het aansturen van mensen?

‘Klopt.’

Wat is daarin het lastigste?

‘Duidelijk zijn. Uit snelheid of enthousiasme wil ik nog wel eens vergeten om de mensen op de juiste manier mee te nemen. Dus ik moet er continu voor zorgen dat ik alert ben, ik moet een goed oor hebben, en ik moet het goed weten te vertalen naar de uitvoering. Ik moet zorgen dat ik de mensen die ik aanstuur weet te bereiken met dezelfde passie als waarmee ik zelf aan het werk ben.’

Wat gebeurt er als u niet duidelijk genoeg bent? Wat ►

is het risico?

‘Dat ik mensen onderweg verlies, dat ze hun eigen pad gaan bewandelen en dat we daardoor uit elkaar gaan werken. Het mooiste is als we met elkaar in consensus zijn over twee vragen: Wat doen we? En waar doen we het voor?’

Als u niet duidelijk bent, ontstaat verwarring?

‘Verlamming zelfs. Dan doen mensen dingen waarvan zij zelf denken dat die het beste zijn. En meestal is dat dan hetzelfde als wat ze gisteren deden. Wat ik het mooiste vind, is dat je elke dag je werk een klein beetje beter doet, zodat je vooruit blijft gaan. Stilstand is achteruitgang.’

Dat probeert u zelf ook?

‘Ja, dat probeer ik elke dag.’

Hoe bent u in dit werk terechtgekomen?

‘Dan gaan we ruim twaalf jaar terug in de tijd. Tot dat moment was ik fulltime werkzaam in de sport. Ik was ijshockeycoach. Ik stapte over naar woningcorporatie Wonen Limburg, waar ik ging werken als een soort case manager in de leefbaarheidssector. Ik richtte mij vooral op de relatie huurder-verhuurder-aannemer. Achter de voordeur kwam ik een heleboel dingen tegen. Zo ben ik erin gerold.’

Wat kwam u tegen?

‘Van alles. Van armoe tot eenzaamheid tot zorgmijders, maar ook schrijnende woonsituaties en burenvetes. Onze doelstelling als woningcorporatie was uiteraard om de stenen op orde te krijgen, maar Wonen Limburg vond het wel heel belangrijk om te bekijken wat we eventueel konden betekenen voor mensen en hoe we meer zouden kunnen bijdragen aan hun betere leefomgeving, dat was een hele mooie opgave van een betrokken woningcorporatie. Zo ben ik erin gerold. ‘Een paar jaar later ging ik werken voor een welzijnsorganisatie in Maastricht. Met mijn achtergrond als coach – ik had ook een master gevolgd aan het Johan Cruijff Instituut – ging ik aan de slag in de wijk Wittevrouwenveld. Ik ging daarnaast verder met studeren op het gebied van activerend burgerschap en humane studies. Ik wilde ontdekken wat ikzelf zou kunnen betekenen voor de inwoner.’

En wat is het antwoord op die vraag?

‘Nog lang niet genoeg! Er is nog veel te doen.’

Werken in het sociale domein past beter bij u dan werken als sportcoach?

‘Van origine ben ik vliegtuigtechnicus.’

Dus voordat u in het sociaal domein ging werken én voordat u ijshockeycoach werd, was u eerst vliegtuigtechnicus?

Lachend: ‘Ik ben al 54, dus hier zijn al drie levens aan voorafgegaan.’

Vliegtuigtechnicus klinkt als een beroep waar je best een arbeidzaam leven in actief kunt blijven. Technici zijn er nooit genoeg.

‘Dat was ook leuk om te doen, maar op een gegeven moment maak je keuzes.’

Het sociale ligt u meer?

‘Ja. Het ene is klinisch en het andere geeft voldoening. Ik durf te zeggen dat ik het verschil wil maken voor de mensen om me heen.’

Waar komt die behoefte vandaan?

‘Ik ben in mijn eigen jeugd onderdeel geweest van deze doelgroep. Met de kennis en de wetenschap die ik nu heb, had ik in mijn jongere jaren misschien meer invloed kunnen hebben op hoe wij als gezin in Nederland zijn geland. Dat zet je wel aan het denken, als je weet dat je nu het verschil kunt maken. Sterker nog, ik vind dat je daar verplicht toe bent, of het nou is als professie – zoals ik nu doe – of als vrijwilliger – omdat je weet dat je je burens of je familie kunt helpen. Ik vind dat ieder mens een morele verplichting heeft om iets te betekenen voor een ander.’

Als u toen had geweten wat u nu weet, had u meer kunnen betekenen voor uw gezin?

‘Klopt, maar ik was ook veel jonger natuurlijk.’

Hebt u spijt dat dat niet gebeurd is?

‘Ja.’

Doet u dit werk om dat in te halen?

‘Dat niet. Maar ik realiseer me wel: nu kan ik wél iets betekenen, laat ik het dan ook doen.’

‘We kijken steeds hoe we inwoners collectief én individueel vanuit het voorliggend veld zoveel mogelijk kunnen laten meedoen’

Wat had u toen willen doen?

‘Dan had ik ze op een andere manier geholpen om zich in Nederland te kunnen redden.’

Zij hadden het lastig omdat ze van buiten Nederland kwamen?

‘Ja, maar dat bleef allemaal achter de voordeur. Terwijl er ook toen al meer mogelijk was geweest qua ondersteuning.’

Toch is ook het fenomeen ‘achter de voordeur’ niet onomstreden. Want als hulpverlener kun je bezwaarlijk overall aanbellen en dan zeggen: ‘Zo, wij komen u eens even helpen.’

‘Nee, dat is niet de manier. Maar je kunt wel aanbellen en vragen: “Hallo, hoe gaat het met u?”’

Dat gaat ook al veel verder dan toen u nog jong was?

‘Destijds gebeurde dat niet, nee.’

Mag een hulpverlener daar anno 2022 ver in gaan, vindt u?

‘Ik vind dat je daar heel ver in mag gaan, ja. We moeten ons niet beperken tot wachten totdat de inwoner zich meldt. We mogen best wel proactief op zoek naar plekken waar de ondersteuningsbehoefte is. Soms weten mensen zelf niet eens dat er mogelijkheden zijn om tot een bepaalde ondersteuning te kunnen komen. Het is niet dat als wij die ondersteuning willen bieden we meteen alles overnemen. Maar helpen om iemands levensomstandigheden te verbeteren – het liefst met de talenten en de mogelijkheden van de inwoners zelf –, daar is niks mis mee.’

**JONGE
HELDEN**
NIERSTICHTING

Deze Jonge Helden hebben je nodig.

Kinderen met een nierziekte hebben vaak maar één wens: gewoon lekker meedoen met andere kinderen. Spelen met vriendjes. Op vakantie gaan. Naar school fietsen. Sporten. Gamen. Logeren bij opa en oma... Leven.

Je ziet het vaak niet aan ze, maar opgroeien met een nierziekte eist ongelooflijk veel van kinderen. Ze hebben weinig energie, mogen niet eten wat ze lekker vinden, moeten veel zware medicijnen slikken en soms zelfs dialyseren. Dat is slopend.

Maar ze geven niet op. Elke dag weer vragen deze doorzetters het uiterste van zichzelf om gewoon te leven. Jonge helden zijn het. Voor hén willen wij er zijn. Nu en later.

Geef daarom voor een toekomst waarin we nierziekten kunnen genezen.

Ga naar nierstichting.nl

NIERSTICHTING
Je nieren zijn je leven.

Scan de
code met uw
smartphone
en **doneer**
eenvoudig
online.

Maar hoe kom je erachter wie wel wat hulp kan gebruiken?

‘Door met mensen te praten.’

En ook letterlijk aanbellen?

‘Ook, ja. Dat doen wij ook.’

Doet u dat zelf ook nog, aanbellen? Of hoort dat niet bij de taken van een directeur Sociale Basis?

‘Nee, zelf doe ik dat niet meer.’

Vindt u dat jammer? Het is wellicht de meest directe manier om iets te kunnen betekenen.

‘Geloof me, dat red ik niet qua tijd. Ik voel me er niet te beroerd voor, maar qua tijd lukt me dat niet.’

U bent liever bezig met het aansturen van uw professionals en de vrijwilligers dan dat u als hulpverlener aanbelt bij gezinnen?

‘Ja. Begrijp me niet verkeerd, ik vind het allebei leuk, maar je moet ergens een keuze maken. Ik heb ervoor gekozen om aan te sturen en dat wil ik dan ook zo goed mogelijk doen. Ik wil het zo goed organiseren dat ik weet dat onze mensen aanbellen – en met plezier dan ook.’

En dat is misschien óók nog wel een uitdaging, om plezier te houden in dit werk? Want je komt nogal wat tegen achter de voordeur, zoals u weet.

‘Het gros van de hulpverleners kiest er zelf voor om dit werk te doen en is dus intrinsiek gemotiveerd. Het is niet zo dat ik alleen maar bezig ben om hen plezier in het werk te laten behouden. Maar ik wil wel helpen om hun werk zo te organiseren dat zij zich kunnen blijven richten op waar ze goed in zijn. De expertise zit bij de mensen zelf, in de uitvoering. Dat probeer ik zoveel mogelijk te behouden.’

Is dat lastig? De bureaucratie wil sommige hulpverleners nog wel eens in de weg zitten. Hebben zij daar last van? Of u?

‘Dat brengt me weer bij die duidelijkheid. Bureaucratie is natuurlijk altijd lastig, die wil je zo min mogelijk. Maar een bepaalde mate van registratie is wel nodig. De kunst is om de waarde van het registreren te laten zien, om antwoord te kunnen geven op de vraag “Waarom registreren we eigenlijk?”. Dat doen we niet om te verantwoorden, maar juist om zelf inzicht te krijgen in wat er nodig is in een wijk, buurt of stad. Dan is administratie of registratie geen bureaucratie meer. Dan is het helpend. Dan draagt het juist bij aan het plezier.’

U helpt de medewerkers om dat inzicht te krijgen?

‘Ik probeer dat in elk geval zo goed mogelijk te organiseren, ja.’

Gaat er veel tijd zitten in de bureaucratie?

‘Als het aan de gemiddelde medewerker vraagt, zal hij of zij zeggen: “Ja.” Als je het mij vraagt, dan antwoord ik dat we er iets meer tijd aan zouden mogen spenderen.’

Hoezo? Wat zou het voordeel zijn?

‘Inzicht leidt tot overzicht. En daarmee kun je aan de slag.’

Bureaucratie heeft dus ook zijn voordelen?

‘Als je het bureaucratie blijft noemen, niet, dat heeft een negatieve klank. Ik noem het liever het verhelderen van je werk.’

Ik wil het ook met u hebben over de inclusieve samenleving, want daar hield u zich in Eindhoven al mee bezig, en nu nog steeds. Hebt u die inclusieve samenleving de afgelopen twaalf jaar dichterbij zien komen?

‘Wat is “dichterbij”? Want in principe zitten we al in een inclusieve samenleving. Als u wilt weten of de inclusieve samenleving zich steeds meer begint te manifesteren om ons heen, dan is mijn antwoord: ja, ik zie dat steeds meer gebeuren. Nog lang niet voldoende, we hebben nog heel wat te doen, we zijn er nog lang niet. Maar wat ik bijvoorbeeld zie, is dat er door vergrijzing een bepaalde afhankelijkheid ontstaat bij een groep mensen en dat we dus toch weer meer zorg voor elkaar moeten dragen. Corona heeft daar ook een rol in gespeeld.’

Hebt u een voorbeeld van inclusiviteit?

‘Een heel goed voorbeeld is mantelzorg. Er zijn steeds meer mantelzorgers, we dragen dus steeds meer zorg voor elkaar, voor onze ouders, voor wie dan ook in je omgeving. Dat is een vorm van inclusiviteit. Dus ja, ik zie dat de inclusieve samenleving zich steeds meer manifesteert. Soms uit noodzaak, soms omdat we het goed met elkaar organiseren. In ieder geval is men zich ervan bewust dat een inclusieve samenleving meer en meer nodig is als we naar duurzame zorg willen.’

Bent u een en al optimisme, of ziet u ook risico's c.q. gevaren voor de inclusieve samenleving?

‘Ik ben wel een optimist, sowieso van nature. Ik praat niet graag in gevaren. Maar we moeten onszelf ook niet rijk rekenen en denken dat we erop afstevenen. Er zit nog wel een grote kloof.’

Wat voor kloof?

‘Er zijn nog grote delen van onze maatschappij die niet hetzelfde voelen als wat ik probeer te zien.’

Wat bedoelt u daarmee?

‘Veel mensen zouden mijn optimistische woorden per direct van tafel vegen en zeggen: “Ik weet niet waar deze man het over heeft. Waar hij het over heeft, dat voel ik nog niet gebeuren in mijn omgeving.”

Wie zegt dat bijvoorbeeld?

‘Bijvoorbeeld een deel van de mensen die onder de armoedegrens leven, maar het kan ook gelden voor mensen met psychosociale problemen. En zo zijn er nog wel meer voorbeelden.’

Zij zullen niet zeggen dat dit een inclusieve samenleving is waarin iedereen evenveel meedoet en meelt?

‘Precies.’ ▲